

AMB UNA ALTRA MIRADA

Pilar Ribera i Rius

Escola Sagrat Cor - Vedruna, Sant Boi de Llobregat

RESUMEN

“Una mirada diferente”

La historia de Pau es la de un niño de necesidades educativas especiales que consigue escribir diferente en las páginas de su historia personal.

Destacar siempre los aspectos positivos del proceso de integración, permite, además de reforzarlos, que se conviertan en peldaños de una escalera ascendente en los que podemos apoyarnos para seguir avanzando.

Educar respetando y amando la diferencia fomenta la interacción entre los alumnos, les hace **progresar a todos/as** académicamente y nos ayuda, **también a todos/as**, a crecer como personas.

ABSTRACT

“A different look”

The story of Pau is that of a child, with Special Educational Necessities, which managed to change the pages of the story of his life.

Always allowing the positive aspects of the process of integration to stand out, enable, moreover reinforce, to change each stumbling block into a step up an ascending ladder which we can lean on to move forward.

To educate respecting and loving differences encourages interaction among students, this allows **progress for all** academically and helps us, **also to grow** as persons.

Sóc mestra especialista en Educació Infantil des de fa 26 anys. He estat tutora d'Educació Infantil i Cicle Inicial i de sempre m'ha agradat i considero molt favorable la interacció que es genera en poder acollir a l'aula alumnes amb necessitats educatives especials (NEE). De fet, he procurat impulsar a l'escola l'acolliment d'aquests alumnes, tant els que tenen un dictamen oficial com els que, sense tenir-lo, es troben en una situació que de vegades pot resultar encara més problemàtica. Parlo d'aquells nens i nenes per als quals sembla que no existeixi un lloc dins l'estructura escolar. No es considera bo per a ells que assisteixin en un centre d'educació especial i, en canvi, representen un “problema” per a l'escola ordinària. Tots ells i elles mostren unes necessitats educatives específiques i poder ajudar i facilitar la seva integració a la nostra escola ha estat i és per a mi un motiu de satisfacció professional i personal. La nostra escola, per ideologia, ha procurat i procura atendre aquells/es alumnes més necessitats, i no sempre les necessitats les hem d'entendre com a econòmiques. Per això, he participat també en programes d'escolarització compartida amb alumnes de l'Escola Balmes (Centre d'Educació Especial).

Han estat moltes les vegades que, gràcies a tots aquests nens i nenes, he pogut treballar conjuntament amb els professionals que els han atès, dins i fora de l'aula: psicòlegs/gues, pegagogs/gues i mestres d'Educació Especial. Amb tots ells hem realitzat trobades periòdiques amb ells/elles, hem compartit el dia a dia a l'aula, hem programat objectius a curt i a llarg termini i hem dissenyat estratègies organitzatives per facilitar la veritable integració de l'alumne/a dins de l'aula. En síntesi, m'ha permès seguir avançant en la meva formació contínua, aspecte que considero fonamental en la nostra professió

Trobar l'assessorament necessari per resoldre dubtes, optimitzar recursos i fer un seguiment del procés, sentint-se recolzat, porta a poder entendre l'acció educativa d'una forma més àmplia. A tots ells i elles aprofito per donar-los les gràcies.

Actualment sóc tutora de P-5 en una escola cristiana concertada de doble línia. El curs passat (2003/04) vam iniciar un treball conjunt (la mestre d'Educació Especial, la psicopedagoga de l'EAP de Sant Boi; i jo mateixa com a tutora de l'aula) amb l'objectiu d'aconseguir integrar activament en Pau a l'aula de P-5. Fins aleshores, la seva evolució el mantenia força distant, per una banda, de la dinàmica escolar i els aprenentatges, i per l'altra, per la seva relació amb els companys i companyes que, a més, era força agressiva. La realitat en aquell moment plantejava molts dubtes, ja que el futur no era gaire clar. No estàvem gens segures que ens en poguéssim sortir amb èxit. L'evolució que seguiria en Pau era molt incerta, tot i que com a professionals estàvem disposades a treballar i col·laborar sense escatimar esforços. S'apuntava la possibilitat que el curs següent, en Pau hagués de deixar el nostre centre per escolaritzar-se en una escola d'Educació Especial.

Conjuntament amb la psicopedagoga de l'EAP, vam elaborar un pla d'acció educativa integrador de totes les persones que estaven en relació directa amb l'alumne:

- Programació de les entrevistes amb la família, mantenint-los informats i alhora procurar la seva implicació i col·laboració.

- Planificació de les entrevistes amb els/les especialistes que l'havien atès fins aleshores. Vam tenir una reunió amb la pedagoga del CDIAP juntament amb la tutora dels anteriors cursos escolars.

- Vàrem desplaçar-nos al CREDA de Sant Feliu a fi de poder rebre el màxim d'informació sobre el diagnòstic i les valoracions que es feien fins aquell moment. Val a dir que les professionals que van fer l'estudi de l'evolució que seguia en Pau, compartien amb nosaltres aquell punt d'esperança que ens feia pensar que alguna cosa important podia canviar.

- Planificació de l'horari d'atenció individualitzada per part de la mestra d'Educació Especial: quatre sessions setmanals amb una durada de mitja hora. Aquest suport de vegades es realitza

dins de l'aula i d'altres fora, a l'aula d'Educació Especial. Ens hem anat adaptant segons la resposta del propi alumne.

- Planificació de les observacions a l'aula per part de la psicopedagoga amb una posterior reunió de treball per poder fer el seguiment. Aquestes reunions han estat molt profitoses i enriquidores, ja que en venir la psicopedagoga a l'aula ens ha donat peu a poder comentar determinades reaccions d'en Pau a la classe i al pati i alhora poder compartir aspectes de relació amb ell que d'una altra forma queden més distants. M'agrada destacar que, tant ell com la resta del grup, han acceptat de molt bon grat les seves "visites" i això ha permès que es pogués desenvolupar l'activitat de l'aula amb tota normalitat.

La suma de tots aquests esforços ens ha portat a viure una experiència educativa altament gratificant. En Pau està fent el curs de P-5 per segona vegada (ho vam decidir així a fi de consolidar els aprenentatges i guanyar seguretat) i el seu nivell tant d'aprenentatge com de socialització són molt i molt favorables: es mostra content i feliç d'aprendre i participar en totes les activitats de l'aula amb els seus amics i amigues.

Constatem una vegada més que l'arribada a l'aula d'un alumne/a de necessitats educatives especials pot esdevenir un motiu d'enriquitment personal per a tot el grup, incloent-nos-hi, per descomptat, els mestres. Tot depèn, però, de quina sigui la direcció de la nostra mirada i la nostra actitud enfront els fets, comportaments i processos d'aprenentatge que, amb el nostre acompanyament, s'aniran succeint.

Probablement la maleta del seu equipatge sigui plena d'informacions bàsicament diferenciadores, però no podem deixar que algunes d'aquestes informacions esdevinguin immobilitzadores i cal intentar trobar els punts d'esperança. Sabem que modificar posicions i creences per part dels adults ens porta sempre a obtenir respostes positives per part dels infants. Creure en l'alumne/a i amb la seva capacitat d'esforç i superació, el beneficia sempre.

Són molts els factors que intervenen i influeixen directament en el rol que li anem assignant dins el món escolar i com a mestres hem de ser conscients del nostre "poder influenciador" sobre els alumnes i, per tant, sobre els patrons de conducta que van incorporant, així com sobre els judicis de valor que van fent. Aquests aspectes seran força determinants per al seu futur escolar.

Per a mi, escriure és com assaborir, paladejant situacions viscudes, i en fer-ho, em sembla que d'alguna forma queden immortalitzades.

El text "*La diversitat ens enriqueix a tots*", que presento seguidament, no és res més que la descripció més o menys poètica d'una realitat que ha estat possible gràcies al suport i l'acompanyament que he sentit sempre d'aprop de la psicopedagoga membre de l'EAP de Sant Boi i de la mestre d'Educació Especial de l'escola.

"LA DIVERSITAT ENS ENRIQUEIX A TOTS"

Era un setembre de primers d'escola, com tants d'altres des de feia 25 anys.

Els/es arribaven radiants, l'aula de P-5 bullia d'il·lusió, esperances, somnis i, perquè no, en el racó d'algun cor, també una mica de por.

Mestra nova, curs diferent, lletres i números... podrien amb tot?

Al principi tots/es contenien, allò que els grans en diem, la seva manera de ser. Però, a poc a poc, cadascun d'ells/elles, alhora que s'alliberava de la tensió, podia deixar pas a gestos i paraules reveladores. El xisquet de l'un, el riure de l'altre... començaven a dibuixar els trets de cadascú.

En Pau no parla, deia la Bet.

En un racó definit, absent de tot el que al seu entorn passava, s'asseia un nen molt ros, de mirada dolça i somriure no massa generós. A les mans hi subjectava un petit bus color vermell i el seu esforç se centrava a aconseguir que rodés.

Aviat vaig adonar-me que ell era diferent. Venia amb una maleta plena de prejudicis, rols assignats, dictàmens i un futur no gaire esperançador.

Caldria cercar recursos a fi de poder captar la seva atenció.

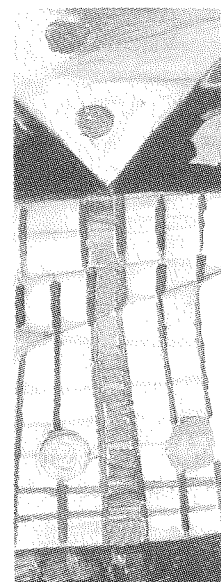
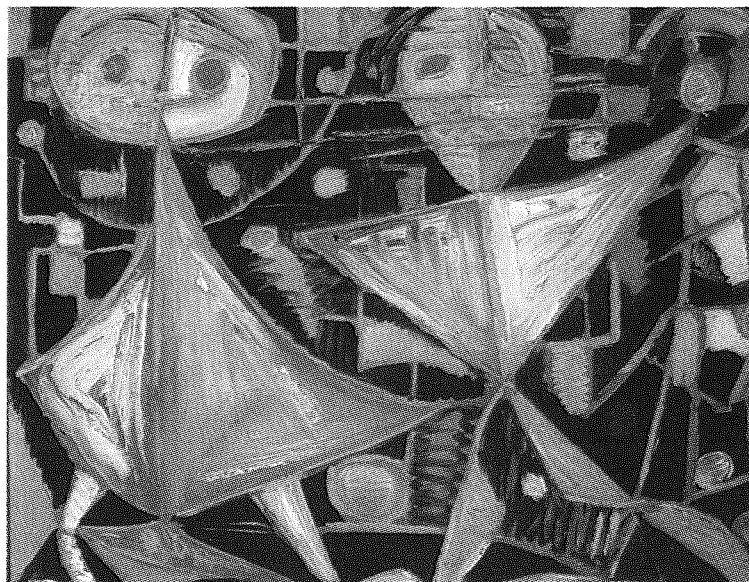
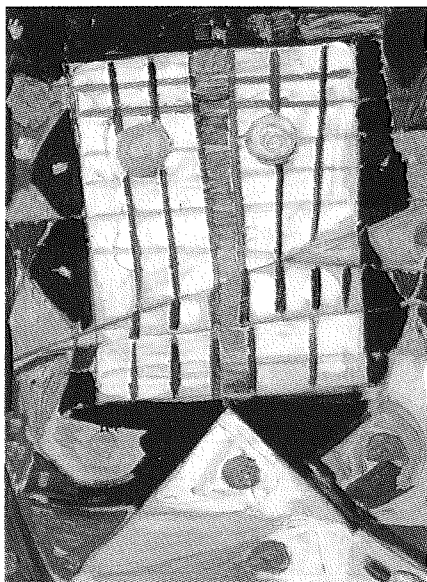
Era un repte, i l'assumia.

L'assumia amb il·lusió.

De bon matí, a la rotllana de la conversa, tots volien participar. Propostes, idees, poder compartir vivències, explicar alguna notícia... Escoltar i sentir-se escoltat. S'anava conformant aquell sentiment de grup, que és quelcom excepcional.

En Pau demana la paraula, diu algú des del seu lloc.

- Li dono..., no hi ha resposta.

- No importa, l'ha demanat.

Seguim sense fer-ne esment, però som al seu costat. I ell ho sent, ho nota, comença a fer-se estimar.

Els jocs de taula, els racons, li agradaven i en gaudia, va aprendre a guardar el seu torn, saber guanyar i saber perdre, però l'inici no era fàcil i a tot arreu feia falta abocar-hi esforç, paciència, saber resoldre conflictes utilitzant el llenguatge.

Amb un paper al seu davant i amb els companys a la vora que l'empenyien des del més bo del seu cor, s'esforçava dia a dia i se'n sortia amb petits triomfs.

Vàrem muntar una botiga, i allà calia comprar, els fulls, els colors, tisores... això, n'estàvem segurs, l'ajudaria a parlar. I així va ser, per fi un dia, quan enmig de la rotllana va demanar per parlar, tots expectants i amb certesa que el dia havia arribat. Vam tenir el gran privilegi de sentir la seva veu que deia els mots esperats. Tots els companys i companyes esclataren en un goig que van traduir en festa de gestos i d'aldarull. Abraçades, crits, paraules... i un desig que aquella història formés part de tots nosaltres, que l'anàvem construint.

Un dia, en Pau va esgarrapar un company deixant-li la cara assenyada, de manera que se n'assabentaria tothom. Segur que hi hauria comentaris desafortunats, no ens agradava. Havíem d'aconseguir evitar-ho.

Vaig separar en Pau de la rotllana dient-li que si volia tornar, hauria de dir-nos (al grup) que això no tornaria a passar. No hi va haver cap resposta per part d'ell i es va quedar sense participar.

Quan va començar l'activitat al full, i com que en tenia ganes, va apropar-se a mi i molt fluixet, a cau d'orella va dir-me "no pego más" però la resposta va ser que no era a mi a qui havia de dir-li, sinó que era al grup amb qui tenia el deute (en el meu interior el dubte m'envaïa, m'estaria passant?), però vaig optar per seguir endavant.

Es va enfadar molt i no va voler dir-ho.

Aquesta reacció es va repetir amb totes les activitats del matí.

L'ambient era tens.

Companys, companyes, ell i jo desitjàvem que allò s'acabés bé, però no sabíem massa com ho havíem de fer.

Per fi, a les tres de la tarda, un company li va oferir un caramell a canvi que ho digués.

Bé! Va resultar!

El company va venir a explicar-m'ho de seguida. La notícia va córrer volant.

Alegria general!

Vàrem tornar a fer la rotllana per reforçar "la proesa" i poder-nos felicitar.

Cada dia era més conscient que érem tots i cadascun de nosaltres que l'ajudàvem a anar endavant.

Junts s'anaven fent grans, creixien alhora que convivien i aprenien, entre tots, a fer-se més tolerants.

Aquell fer de cada dia, els sons, les paraules, les lletres i algun mot encadenat despertaven gran interès i, a l'entusiasme de tots, en Pau també s'hi sumà.

Algun dia la feina li pesava molt, però sense saber massa com, sempre hi havia un company que es disposava a ajudar-lo. Ell es mostrava content, afectuós i satisfet de veure que el seu treball també mereixia reconeixement. Els amics i les amigues celebraven els seus èxits i ell els ho agraiïa amb un ample somriure de complicitat.

En baixar al pati, l'escala li semblava difícil i a cops molt alta, però aquella mà amiga mai no deixava de ser a punt, al seu costat.

Compartien jocs i riures, moments de felicitat.

Un dia, tot fent pintura, el recordo especialment, per primera vegada va fer un dibuix de colors. Semblava que dels seus pinzells, com per art d'encantament, en sortien els dibuixos plens de llum i de color. En ells s'hi podia veure l'amor dels amics i les amigues.

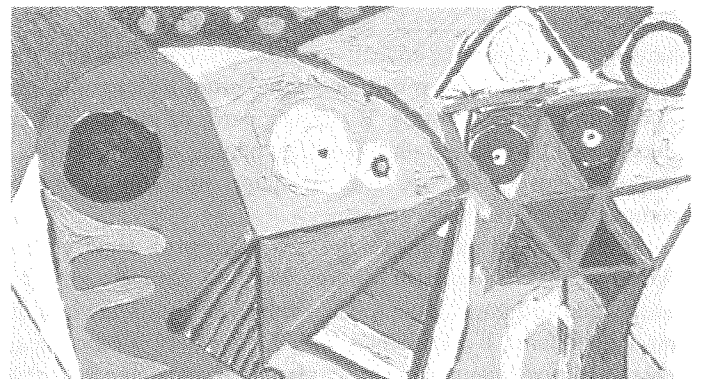
Tantes paraules que un dia quedaven en teoria, ara se'n feien presents. Tenint en Pau al costat cobraven vida aquells mots de llargues programacions: amistat, ser generós, compartir, fer-se estimar, animar a aquell que no pot i fer-li creure que sí...

He de dir-vos que ells, elles i jo, junts, vam somniar que el nostre petit món seria diferent, que el podíem transformar; volíem viure en un món de veritable igualtat i de vegades els somnis... es fan realitat!

Gràcies Pau per ser com ets!

Gràcies Pau per l'amistat, gràcies per tantes estones que hem estat al teu costat!

Classe de les girafes, 15 de desembre de 2003

ALGUNES IDEES AMB LES QUALS SEGUEIXO

APRENENT

M'agradaria, per acabar, dir-vos que hi ha algunes idees que m'han ajudat a avançar en el meu procés com a mestra i com a persona, on intento obrir la meua mirada cap a fronts més oberts i complexos.

Algunes d'aquestes idees són:

Adonar-nos que som diferents i això ens enriqueix com a persones.

- Fer reflexionar els nens/es perquè s'adonin que tots no som iguals i, a més, fer-los sentir contents que la diferència ajuda a treballar el valor de saber aportar al grup el millor de cadascú; sabent descobrir que precisament perquè som diferents podem donar-nos la mà els uns als altres quan ho necessitem.

Una mirada constructiva permet avançar en el procés de socialització i d'aprenentatge.

- Posar un èmfasi especial en els aspectes positius (per petits que siguin) ens pot servir per anar construint ponts on anar-nos sostenint i alhora anar animant el procés de socialització i aprenentatge, per una part del grup i per l'altra del propi alumne/a.
- Cal ser cautelós amb l'ús que fem de la informació dels esdeveniments de l'aula.

Si volem afavorir una imatge positiva d'un infant en concret, una bona manera de fer-ho és fent sempre esment especial dels moments exitosos del procés. És bo per a ell, que tant els adults (pares, mestres, pares i mares dels companys/es) com els nens i nenes que conviuen amb ell/a, siguin coneixedors d'aquestes situacions exitoses. Molt probablement ja ho siguin, i potser massa, de les que en diríem, no tant exitoses.

- Tenir sempre una mirada dirigida a fer recaure el pes en els aspectes positius permet poder gaudir del privilegi d'ajudar a ser feliç un infant i encomanar la seva felicitat a tots els que són al seu voltant.

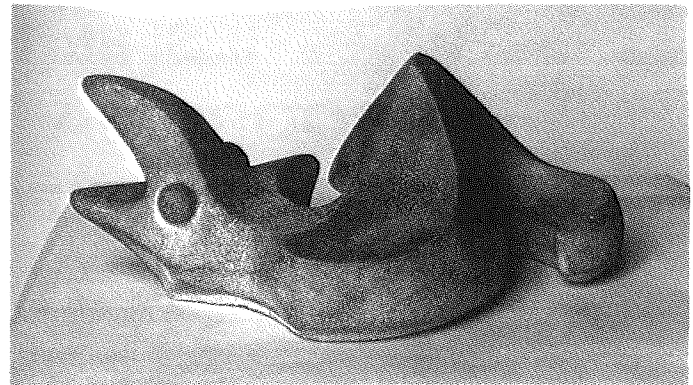
Ser creatiu i agosarat és avançar en coneixement.

- No hem de tenir por a l'hora d'introduir modificacions organitzatives a l'aula, perquè ser valent i agosarat permet descobrir nous recursos per optimitzar l'acció educativa. És beneficiós que els nens i les nenes incorporin una actitud agosarada en el seu camí de recerca enfront els aprenentatges. Cal fer fora les pors a l'error, relativitzar el correcte de l'incorrecte. On posem els paràmetres de la normalitat?

- Desvetllant l'ajuda i la interacció entre els i les alumnes aconseguim que avancin tots i totes acadèmicament i els ajudem a créixer com a persones.

Formem part d' una comunitat educativa, d'un petit teixit social.

- És important també implicar i deixar participar a totes les persones que tenen relació amb l'alumne/a, principalment els companys i les companyes. Quan els mestres som capaços (sense necessitat que les paraules ho diguin) de compartir amb els nens i les nenes els nostres sentiments, les nostres emocions, les intencions i fins i tot els dubtes, es genera una relació de complicitat i empatia entre el mestre i el grup que esdevé fonamental per a la bona integració de l'alumne. En determinats moments, una paraula d'ànim d'un company, un gest afectuós o només estar al costat, és difícilment substituïble per la intervenció de cap adult.

- Comunicar a la família (traves d'una nota que porta el propi nen/a) fets puntuals que esdevenen molt sovint a l'aula i que són un motiu de satisfacció per a l'alumne porta a un recolzament per part dels pares/mares que reverteix positivament en el/la nen/a i a més s'estén la dinàmica de fer ressaltar els aspectes positius

El component afectiu, clau per al creixement emocional i intel·lectual dels nens/nenes i de mi mateixa.

- La nostra ha de ser sempre una posició d'acompanyament respectuós amb la diferència i amarat de l'afecte necessari per animar el creixement personal i el desig de superació.

- Explicar als alumnes quins són els nostres objectius, què és el que volem aconseguir nosaltres que aprenguin o facin ells/es els ajuda a donar sentit a determinades feines que de no fer-ho poder resultar feixugues i afavoreix la seva implicació.

L'escriptura com a vehicle per fugir de l'oblit i seguir aprenent.

- Fer un recull escrit dels fets més significatius del procés ens permet poder pensar-hi i poder tenir una visió cronològica de l'evolució sense caure en el pessimisme de l'oblit dels avenços que es van fent.

- La poesia és, per a mi, l'eina d'expressió per excel·lència. Escriure un poema és com poder transportar en el paper la màgia d'un moment. Però no són només les paraules el que queda en un poema, sinó els sentiments que traspuen i el més fidel reflex de les emocions i la força que podem posar-hi. Aquest l'he escrit per a tu, Pau:

<p>“En els teus ulls hi puc veure l'esperança i el retorn, de jorns de llum i de calma, d'igualtat sense condicions</p>	<p>De poder donar i de rebre trencant esquemes, mals sons, d'oblidar passats grisosos i donar pas als colors.”</p>
---	--

Ser mestra per a mi, és ensenyar a ser feliç, és poder encomanar el goig de viure cada dia despertant el desig i el plaer per aprendre, i en fer-ho saber gaudir-ne.

Sant Boi, març de 2004